

Een Filosofische Pelgrimstocht door het Labyrint van de Moderniteit

Recensie van *Nachtpalk: een filosofische Mexico-reis* door René Oto

René Oto's *Nachtpalk* is een eigenzinnig en gelaagd werk dat zich moeilijk laat classificeren. Het presenteert zich als een filosofische reisverhaal, maar is in werkelijkheid veel meer: een reeks fragmentarische meditatie die Mexico als geografisch en metafysisch oriëntatiepunt neemt voor een kritische verkenning van de Westerse filosofie, technologie en moderniteit.

De Structuur van het Fragment

Het boek bestaat uit 66 korte essays – een getal dat Oto zelf niet toevallig lijkt te vinden, verwijzend naar Derrida's "hexasofie". Deze fragmentarische vorm is geen toeval maar methode. Oto schrijft in de traditie van Benjamin's *Énrichtingsstraat* en Adorno's *Minima Moralia*, waarbij het fragment niet de afwezigheid van systeem betekent maar een bewuste weigering tot totaliteit. Het fragment wordt hier verdedigd als de enige eerlijke vorm van filosoferen in een beschadigde wereld.

De reisverslagen van zijn verblijf in Mexico-Stad bij posterontwerpster Lourdes fungeren als ankerpunten, maar het eigenlijke terrein is intellectueel. Mexico wordt een labyrint waarin de auteur dwarsverbanden legt tussen uiteenlopende denkers: van Spinoza tot Badiou, van Deleuze tot Meillassoux, van Benjamin tot Byung-Chul Han.

Centrale Thema's

De Profane Illuminatie – In navolging van Benjamin's karakterisering van het surrealisme, ontwikkelt Oto een begrip van kennis dat noch mystiek noch rationalistisch is, maar ergens tussenin zweeft. De "profane illuminatie" wordt een methode om de werkelijkheid te verlichten zonder te vervallen in systematische dwang.

Dialectique Noir – Het boek pleit voor een "zwarte dialectiek", een vorm van denken die niet streeft naar synthese maar naar het in stand houden van spanning en tegenspraak. Hier vindt Oto aansluiting bij Adorno's negatieve dialectiek, waarbij het niet-identieke centraal staat.

Technokritiek – Doorlopend bekritiseert Oto wat hij "technohistorische machinatie" noemt: de rationalisering en technologisering die het leven tot beheersbaar object maakt. De nachtpalk uit de titel wordt metafoor voor de structuur die het universum bij elkaar houdt – en die volgens de auteur vernietigd moet worden.

Sterke en Zwakke Punten

De kracht van *Nachtpalk* ligt in de intellectuele veelzijdigheid en de bereidheid om onconventionele verbindingen te leggen. Oto schrijft met kennis van zaken over uiteenlopende filosofische tradities en weet verrassende inzichten te genereren door denkers

met elkaar in gesprek te brengen die zelden samen worden gelezen.

Tegelijk is dit ook de zwakte van het boek. De fragmentarische vorm leidt soms tot oppervlakkigheid; ideeën worden aangesneden maar niet altijd uitgediept. De toon is vaak cryptisch en veronderstelt aanzienlijke voorkennis. Passages over "negatieve software", "hexasofie" en "otofrenie" (neologismen van de auteur) zijn origineel maar soms moeilijk te doorgronden.

De autobiografische elementen – met name Oto's ervaringen met psychiatrie en psychose – geven het boek een urgentie en authenticiteit, maar blijven soms onderbelicht ten opzichte van de filosofische excursies. De spanning tussen persoonlijk verhaal en filosofische reflectie had sterker kunnen zijn.

Politieke Dimensie

Nachtpalk is ook een politiek boek. Oto positioneert zich in een linkse, libertaire traditie die loopt van de surrealisten via Trotski naar het hedendaagse accelerationisme. Mexico functioneert als tegengif tegen wat hij de "jansaliegeest" noemt – de burgerlijke middelmaat van Nederland. De revolutionaire geest van Rivera, Kahlo en Trotski resoneert door het boek.

Tegelijk is er een diepe skepsis: Oto verwerpt zowel het kapitalistische "dataïsme" als de belofte van traditioneel marxistische revolutie. Wat overblijft is een vorm van weerbarstig verzet zonder positief programma – een houding die zowel bevrijdend als problematisch kan zijn.

Conclusie

Nachtpalk is geen gemakkelijk boek, maar wel een dat de moeite van het lezen waard is voor wie interesse heeft in eigenzinnige, onafhankelijke filosofie. Het is een werk van iemand die buiten de academische instituten staat maar grondig heeft nagedacht over fundamentele vragen. De combinatie van persoonlijke ervaring, reisverhaal en filosofische reflectie maakt het tot een uniek document.

Of de lezer overtuigd raakt van Oto's stellingen – zijn pleidooi voor het fragment, zijn technoparanoia, zijn "zwarte dialectiek" – is minder relevant dan de intellectuele reis die het boek mogelijk maakt. *Nachtpalk* is vooral een uitnodiging tot denken, tot het leggen van onverwachte verbanden, tot het in vraag stellen van vanzelfsprekende categorieën.

In de woorden van de auteur zelf: niet het systeem maar het fragment leeft. En dit boek bewijst die stelling door in zijn fragmentarische veelheid een rijk en uitdagend denklandschap te openen.

Beoordeling: ★★★★★☆

Een erudiete, uitdagende en soms frustrerende reis door de marges van de filosofie, geschreven met passie en intellectuele moed.